Behandeling

Interne Defibrilator (ICD) in laatste levensfase

Op een bepaald moment kan het duidelijk zijn dat het einde van uw leven dichterbij komt.

Als u ouder wordt, kan het zijn dat er andere ziekten ontstaan of de toestand van uw hart verslechtert. De levensreddende functie van de ICD kan dan het sterven op een natuurlijke manier in de weg staan. Tijdens het stervensproces kan de ICD ongewenste en pijnlijke shocks afgeven. Ook na uw overlijden kan deze nog shocks afgeven, met onwillekeurige bewegingen van uw lichaam als gevolg. Uw familie en naasten kunnen dit als ongewenst en belastend ervaren. Daarom is het goed om de ICD in ieder geval voordat het stervensproces begint uit te schakelen.

Wat is een ICD?

De ICD is een apparaat dat net als een pacemaker onder de huid wordt geïmplanteerd. Deze is met geleidedraden verbonden met uw hart. Het houdt steeds uw hartritme in de gaten. De ICD herkent hartritmestoornissen. Het apparaat geeft een reeks elektrische pulsen af of een elektrische shock, als er een ritmestoornis ontstaat die mogelijk levensbedreigend is zoals ventrikeltachycardie of ventrikelfibrilleren.

Uitschakelen van de ICD

Hier vindt u alle belangrijke informatie

Redenen voor het uitschakelen van de ICD

Eigen wens of van wettelijk vertegenwoordiger

- U kunt als patiënt of wettelijk vertegenwoordiger (bij wilsonbekwaamheid) vragen om de ICD te laten uitschakelen. Als dit een vraag is waar u goed over heeft nagedacht, zal uw arts hiermee instemmen.
- Het uitschakelen van de ICD gebeurt bij voorkeur in het ziekenhuis waar u normaal ook voor uw controles van het apparaat naartoe gaat.
- Om onrust over ongewenste shocks te voorkomen, kunt u de ICD het beste laten uitschakelen op het moment dat u nog zelf naar het ziekenhuis kunt gaan. Hiervoor kunt u een afspraak maken.
- Het is verstandig om aan uw huisarts te vertellen dat u besloten heeft de ICD uit te laten schakelen.

Is bovenstaande voor u al niet meer mogelijk? Dan kan in noodgevallen de ICD worden uitgeschakeld op een andere locatie. Hiervoor neemt uw behandelend arts dan contact op met uw cardioloog.

Medische beslissing door de arts

De arts neemt deze beslissing als er geen genezing meer mogelijk is en het moment van overlijden bijna daar is.

Is bij u een onbehandelbare ziekte vastgesteld? Dan kan uw arts met u bespreken dat de behandeling van uw levensbedreigende ritmestoornissen niet wenselijk meer is. In overleg met uw cardioloog kan de ICD dan worden uitgeschakeld.

Wanneer de ICD uitschakelen?

Op een bepaald moment kan het duidelijk zijn dat het einde van uw leven dichterbij komt. Het moment van overlijden zelf is van te voren niet te bepalen. Om te voorkomen dat de ICD het stervensproces verstoort, is het wenselijk deze daarvoor al uit te schakelen. Dit gebeurt als duidelijk is dat verlenging van uw leven niet meer is gewenst.

Hoe wordt de ICD uitgeschakeld?

De programmer die ook de technische controles doet, wijzigt de instellingen van de ICD. Hierdoor geeft het apparaat geen shocks meer af. U merkt hier niets van en de kans dat u hieraan direct overlijd is heel erg klein.

Samengevat

Het op tijd uitschakelen van de shockfunctie van de ICD:

- voorkomt ongewenste shocks tijdens de stervensfase;
- zorgt dat er geen shocks meer worden afgegeven bij hartritmestoornissen;
- heeft geen invloed op de pacingfunctie, het afgeven van elektrische pulsen, bij trage hartritmes;
- veroorzaakt geen acuut overlijden;
- vindt plaats in het ziekenhuis waar de ICD geplaatst is, met de ICD-programmer op uw verzoek of van uw arts.

Belangrijk!

Bij crematie moet de pacemaker of ICD worden verwijderd. Het is daarom belangrijk dat u aan de begrafenisondernemer door geeft als uw naaste een pacemaker of ICD heeft. De begrafenisondernemer verwijdert deze dan volgens de daarvoor geldende regels van de Nederlandse Vereniging voor Cardiologen (NVVC).

Bronvermelding

Deze informatie is gebaseerd op de folder ‘Implanteerbare Cardioverter Defibrillator (ICD) van de Nederlandse Vereniging voor Cardiologen (NVVC).

Betrokken afdelingen

Cardiologie (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/afdelingen/cardiologie)

Meer informatie

Video ICD in de laatste levensfase
(https://www.stin.nl/nieuws/archief/bericht:filmpje-over-icd-en-de-laatste-levensfase-beschikbaar.htm)
Video met uitleg over ICD in de laatste levensfase.

Copyright 2026 Jeroen Bosch Ziekenhuis